

**524 SIRA SAYILI “AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞININ
TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME İLE
BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI”NIN
BİLİŞİM VE İNTERNET SEKTÖRÜNE İLİŞKİN HÜKÜMLERİ HAKKINDA
BİLGİ NOTU**

Hatırlanacağı üzere, dünyada ve ülkemizde çocukların cinsel istismarının ve çocuk pornografisinin, küresel organize suç örgütlerinin de desteğiyle hızla artarak yaygınlaşması, internetin adeta bu suçların aracı ve mekânı haline gelmesi ve bu konuların görsel, işitsel ve yazılı medyada her gün başka bir üzücü hadiseyle, her gün başka bir mağduriyetle gündemden hiç düşmemesi sebebiyle, biraz da o günün şartlarında düzenlenen 04.05.2007 tarihinde 5651 sayılı “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun” kabul edilmiş idi.

5651 sayılı Kanun, kabul edildiği günün şartları da gözetildiğinde, esasında çocukların cinsel istismarı ve çocuk pornografisi suçlarına bir tepki ve önlem olarak, internet ortamında bu suçların pazarlanmasının ve teşhirinin engellenmesine, çocuklara, gençlere ve ailelere yönelik ağır ve vahim nitelikteki saldırıların önlenmesine yönelik bir kanun olarak değerlendirilmektedir. 5651 sayılı Kanun, internet ortamında işlenen suçlarla mücadelede erişimin engellenmesi modelini tek model olarak benimsemiştir. Ancak, internet ortamındaki tüm suçlarla mücadeleye de imkân tanımamaktadır. Bu kanunla Türk Ceza Kanunu’nda yer alan ve katalog suç olarak adlandırılan 8 hususta; intihara yönlendirme, çocukların cinsel istismarı, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma, sağlık için tehlikeli madde temini, müstehcenlik, fuhuş, kumar oynanması için yer ve imkân sağlama ile Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar nedeniyle erişimin engellenmesi metodu uygulanabilecektir. 5651 sayılı Kanun’un bu düzenleme tarzı nedeniyle, tadadi olarak sayılan suçlar dışındaki suçların internet ortamından işlenmesi halinde ise söz konusu erişimin engellenmesi tedbiri uygulanamamaktadır. Bu nedenle, hakaret, sövme, iftira, suç uydurma, özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı pek çok suçun internet ortamında işlenmesi halinde, bu suçlarla etkin bir mücadele imkân ve yeteneğinden yoksun kalınmakta, ayrıca bu suçlar nedeniyle doğan mağduriyetler de giderilememektedir. Ayrıca, 5651 sayılı Kanun, konusu suç teşkil etmeyen kişilik haklarının ağır ihlali hallerinde dahi, içeriğe erişimin engellenmesine de imkân tanımamaktadır. Hatta kişilik haklarına saldırı ve hakaret içeren içerikler nedeniyle hukuk mahkemelerinden alınan kararlar üzerine dahi erişimin engellenmesi sağlanamamaktadır.

5651 sayılı Kanun, kişilik haklarını korumaya yönelik olarak, Basın Kanunu’nun etkilerini taşımaktadır. Bu yönüyle, 5651 sayılı Kanun’da internet ortamı adeta süreli yayın gibi değerlendirilmiş, sadece içeriğin yayından çıkartılması ve cevap hakkının kullanılması yöntemlerini benimsemiştir. Ancak, bu yöntemler kişilik haklarının korunması hususunda çok da yeterli değildir. Keza, bu yöntemlerle kişilik haklarının korunması yedi günlük bir zaman dilimine yayılabilmekte, bu süre içerisinde de telafisi sonradan giderilemeyecek mağduriyetler yaşanabilmekte ve kişilik hakları telafisi imkânsız bir şekilde zedelenebilmektedir. Özellikle de içerik ve yer sağlayıcının yurt dışında bulunması halinde ise, içeriğin yayından çıkartılması ve cevap hakkının kullanılabilmesi imkânsız bir halalmaktadır. Keza, içerik ve yer sağlayıcının

yurt dışında bulunduğu durumlarda,içeriğin hangi IP'den yüklendiği bilgisi ilgili web sitesinin sisteminde olduğundan, muhatapların IP bilgilerinin ancak uluslararası adli yardım anlaşmaları uyarınca Adalet Bakanlığı tarafından ilgili ülke makamlarıyla temasa geçilerek sağlanması gerekmektedir. Ancak, evrensel hukuk anlamında tazminat hakkı sonucu doğurmasına karşın suç teşkil etmeyen pek çok durumda dahi, yurt dışından IP bilgilerinin temini mümkün olamamakta, dolayısıyla ilgililerin mağduriyetleri de giderilememektedir.

Hukuk kurallarının zaman içerisinde, toplumun ihtiyaç ve beklentileri çerçevesinde, bunlara cevap verebilecek şekilde değişebilmesi kaçınılmazdır. Kanun koyucudan beklenen de toplumun değişen ihtiyaç ve beklentilerine karşı kayıtsız kalmamasıdır. Kabul edildiği dönemin ihtiyaçlarına uygun şekilde hazırlanan 5651 sayılı Kanun da bu gün kişilik haklarının korunması ve sayılan suçlar dışındaki suçlarla mücadele için ihtiyaçları karşılamakta yetersiz kalmaktadır.

Gelişen teknolojiye paralel olarak bilişim sektöründe büyük bir değişim, gelişim ve çeşitlilik yaşanmaktadır. Zaman içerisinde, haberleşme hizmetlerine erişim çeşitlenmiş, yeni hizmet türleri ortaya çıkmış, hizmet kalitesi ve erişim hızları yükselmiş, buna paralel olarak talep de artmıştır. Mobilde üçüncü nesil teknolojileri ile sabitte de genişband hizmetlerin yaygınlaşması ile ses, veri, görüntü, video, IPTV hizmetleri elektronik haberleşmealtyapıları üzerinden sunulabilir hale gelmiş ve yakınsama kavramı ortaya çıkmıştır. 2008 yılında 6 milyon genişband internet abonesi bulunmaktayken beş yıla yakın bir sürede dört buçuk kattan fazla artışla 2013 yılı üçüncü çeyrek sonu itibarıyla 33,7 milyona yaklaşmıştır. 2009 yılı Temmuz ayından itibaren dört yılı aşkın bir süredir sunulan üçüncü nesil mobil internet hizmetlerinde de abone sayısı hızla artarak 26 milyona yaklaşmıştır. Fiber, kablo ve özellikle mobil internet abonelerinin artmasıyla birlikte internet abone sayılarındaki genel artış eğilimi de devam etmektedir. Toplam internet abone sayısının yıllık büyüme oranı ise 2013 yılı son çeyreği itibarıyla % 65,9 olarak gerçekleşmiştir. Görüldüğü gibi, Türkiye'de internet kullanımı hızla artmakta ve dünyanın en çok internet kullanan ülkelerinden biri durumuna gelmektedir. Türkiye'de internet kullanımı ile birlikte sosyal paylaşım sitelerinin kullanımı da hızla artmaktadır. Türkiye, sosyal paylaşım sitelerini en çok kullanan ilk beş ülkeden biri durumuna gelmiş olup, 31 milyon Facebook kullanıcı sayısı ile nüfusu kendisinden çok daha fazla olan Amerika Birleşik Devletleri (154.040.460), Endonezya (39.568.620) ve Hindistan'dan (33.587.640) sonra en çok Facebook kullanan ülke durumuna gelmiştir.

Bilişim teknolojisi ürünlerine olan talebin ve internet kullanımının hızla artmasıyla birlikte; kişilik hakkı, telif hakkı ile fikri ve sınai mülkiyet hakkı ihlalleri, bilgi güvenliği ve bilişim suçları, kayıt dışı sanal ticaret, çevrim içi oyun, bahis, internet bağımlılığı, uzun süreli bilgisayar kullanımının doğurduğu bedensel ve ruhsal sağlık sorunları, çocuk ve ergen istismarı gibi konular da gündeme gelmiştir. Ancak, 5651 sayılı Kanun, bu konulardaki ihtiyaçları karşılamaktan ve söz konusu risklere karşı çözüm üretmekten uzak kalmıştır. Bu nedenle, 5651 sayılı Kanun'un yeni ve değişen ihtiyaçlara cevap verebilecek bir hale getirilmesine yönelik olarak yapılması gerekli değişikliklerin tespiti amacıyla, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ve bu Kuruma bağlı bulunan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı ve 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uyarınca oluşturulan İnternet Geliştirme Kurulunca, sivil toplum kuruluşları, sektör temsilcileri ve üniversitelerle birlikte yoğun çalışmalar yapılmıştır.

Ayrıca, 21.02.2012 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan tüm siyasi partilerin ortak iradelerini yansıtan araştırma önermeleri üzerine, bilgi toplumu olma yolunda bilişim sektöründeki gelişmelerin değerlendirilmesi ile internet kullanımının başta çocuklar, gençler ve aile yapısı üzerinde olmak üzere sosyal etkilerinin araştırılması amacıyla "Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu" adıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmuştur.

Başkanlığını da yürüttüğüm Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu'nca; kişisel bilgilerin korunmasını, özel hayatın ve haberleşmenin mahremiyetini ilgilendiren bilişim sektörünün fırsatlarından azami ölçüde istifade edilmesi, sektörün sağlıklı gelişiminin sağlanması ve uluslararası pazarlarda rekabet gücü kazanmasına yardımcı olmak amacıyla; çok kapsamlı ve detaylı çalışmalar yürütülmüştür. Bu kapsamda, dünya uygulamaları incelenmiş, internet medyası ve ulusal basın organlarının temsilcileri, içerik sağlayıcılar ile elektronik ticaret hizmeti sunan şirketlerin temsilcileri ile toplantılar yapılmış, kamu ve özel sektör kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınmıştır. [Başbakanlık, Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Türkiye İstatistik Kurumu, Yükseköğretim Kurulu, Emniyet Genel Müdürlüğü, İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Dijital Oyunlar Federasyonu, Türksat A.Ş., Sayıştay, Alternatif Bilişim Derneği, Bilgi Güvenliği Derneği, Bilişim Sektörü Derneği, Çağrı Merkezleri Derneği, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), Mutlu Çocuklar Derneği, Teknoloji ve Tasarım Merkezi Derneği, Türk Pediatri Kurumu, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği, Türkiye Bilişim Derneği, Türkiye Bilişim Vakfı, Ankara İnternet Kafeciler Esnaf Odası, İstanbul İnternet Kafeciler Esnaf Odası ve Facebook yetkilileri ile konuyla ilgili akademisyenler Komisyonumuza davet edilmek suretiyle, bilgilerine başvurulmuştur.] Komisyonumuz çalışmaları kapsamında; işletmecilere (Avea, TTNNet, Turkcell, Vodafone), arama motoru hizmeti sunan şirketlere (Google, Yandex), yerli içerik sağlayıcılarına, Microsoft'a ve teknokentlere ziyaretlerde de bulunulmuş ve görüşleri alınmıştır. Komisyonumuz, bilişim ve internet sektörünün hemen hemen tüm paydaşlarının bir araya getirildiği iki gün boyunca süren bir çalıştay da düzenlenmiştir. Tüm bu çalışmaların sonucunda, bilişim ve internetin sunduğu imkânlardan ülke olarak azami düzeyde istifade edebilmek ve risklerini de en etkili şekilde bertaraf edebilmek amacıyla, Komisyondaki tüm milletvekillerinin mutabakatıyla on aylık bir çalışmanın sonucu olarak hazırlanan 1160 sayfalık Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu Raporu 381 sıra sayısıyla 30.01.2013 tarihinde herhangi bir karşı oy olmaksızın dağıtılmıştır.

Görüşülmekte olan 524 sıra sayılı Tasarı ile bilişim ve internet sektörüne yönelik olarak getirilmek istenilen düzenlemelerin hemen hemen tamamı belirtilen çok kapsamlı ve detaylı çalışmaların birer ürünü olup, Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu Raporundaki öneriler arasında yer almaktadır.

Rapordaki öneriler arasında yer alan; İnternet Geliştirme Kurulu'nun etkinliğinin sağlanması; internet toplu kullanım sağlayıcıların (internet kafelerin) toplumun bilgisayar ve internet kültürünü destekleyici birer sosyal ve eğitsel merkezler olarak değerlendirilmesi; siber

zorbalık, akran istismarı, çocuk pornografisi, cinsel istismar gibi suçlar ve internette kişilik haklarına saldırılarla mücadele ve bu suç ve eylemlerden zarar görenleri korumaya yönelik hukuki altyapının güçlendirilmesi; kişilik haklarının korunmasına yönelik tedbirlerin artırılması ve konusu suç teşkil eden ve/veya kişilik haklarına saldırı teşkil eden içeriğe karşı caydırıcılığın sağlanması; internet sitelerine erişimin tamamen engellenmesi yerine, yalnızca konusu suç teşkil eden ve/veya kişilik haklarına saldırı teşkil eden içeriğin yayından çıkarılmasının sağlanması; Ulusal Siber Güvenlik Çalışmalarının Yürütülmesi, Yönetilmesi ve Koordinasyonuna İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan Siber Güvenlik Kurulu'nun kanuni dayanağının oluşturulması, çalışma usul ve esasları ile görev ve yetkilerinin düzenlenmesi; araştırma ve geliştirme merkezlerinin kurulması gibi pek çok öneri bu Tasarı ile hayata geçirilmektedir.

İki yıldan daha fazla süren çalışmaların bir ürünü olan bu teklif, bazı çevrelerce iddia edildiği gibi asla alelacele hazırlanarak hızla gündeme getirilmiş değildir. İnternet Geliştirme Kurulunun sitesine (www.internetgelistirmekurulu.org) bakılacak olursa konuyla ilgili çalışmaların 2011 yılında başladığı ve yaklaşık 50 kadar sektör temsilcisine ait görüşlere yer verildiği görülecektir. Tasarının, zamanlamasından bahisle, böyle bir algı yaratılmaya çalışılması ve tasarının bu yönüyle eleştirilmesi doğru olmadığı gibi, tek kelime ile de haksızlıktır.

Tasarının sadece kişilik haklarının ihlali halinde uygulanması öngörülen içeriğin yayından çıkartılmasına veya erişimin engellenmesine yönelik hükümleriyle, özel hayatın gizliliğini korumaya yönelik olarak ihlale konu içeriğe erişimi engellemeye yönelik hükümlerinden hareketle, diğer tüm madde ve düzenlemeleri de göz ardı edilerek, bir “sansür” tasarısı olarak gündeme taşınmaya ve bu yönüyle gündemde tutulmaya çalışılması da doğru değildir. Anayasa’da düzenlenen özel hayatın gizliliği, haberleşme hürriyeti, haberleşmenin gizliliği, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti ile kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına ilişkin düzenlemeler esas alınarak; bilgiye erişim hakkını kısıtlayan her türlü engeli ortadan kaldıracak, katılımcılığın artmasına ve serbest kamuoyu oluşumuna imkân sağlayacak, ekonomik ve sosyal gelişmeyi destekleyecek şekilde, bilgiye ve internete erişimin temel Anayasal bir hak olarak düzenlenmesi gerektiği iddiasını taşıyan ve bu hususa Başkanlığını yürüttüğüm Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu Raporunda da açıkça yer veren bir siyasetçi olarak, samimiyetle ifade ederim ki, öngörülen düzenlemelerle internete bir “sansür” getirilmesi söz konusu değildir. Aksine, 5651 sayılı Kanun erişimin tamamen engellenmesini esas alan bir kanun olmasına rağmen, getirilen tasarı ile erişimin engellenmesi anlayışından giderek uzaklaşmakta ve mümkünse öncelikle uyar – kaldır yöntemi ile içeriğin yayından çıkartılmasının sağlanması esasını benimsemiştir. Hatırlanacağı üzere, 5651 sayılı Kanun’un mevcut düzenleme tarzı nedeniyle, Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar dolayısıyla, Youtube alan adına Türkiye’den erişim uzunca bir süre engellenmek zorunda kalmış ve Youtube’da yer alan ihlale konu içerik dışındaki içeriklere de erişilememiştir.

Oysa getirilen düzenleme ile bu ve benzer durumların yaşanması önlenmektedir. Artık, hâkim, erişimin engellenmesi kararlarını esas olarak, yalnızca kişilik hakkının ihlâlinin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak verebilecek, zorunlu olmadıkça internet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar veremeyecektir.

Erişimin engellenmesine konu içeriğin yayından çıkarılmış olması durumunda ise hâkim kararı kendiliğinden hükümsüz kalacaktır.

Kabul edildiği dönemde erişimin tamamen engellenmesi modelini tek model olarak benimsemesine rağmen, 5651 sayılı Kanun için dahi sansür yasası şeklinde bir değerlendirme söz konusu olmamıştır. Muhalefet partilerinin de bu yönde bir itirazı olmamıştır. 5651 sayılı Kanun'un görüşüldüğü Adalet Komisyonu'nun raporlarının tetkikinden de (Sıra Sayı 1397) görülebileceği üzere, Ana Muhalefet Partisi tarafından erişimin engellenmesi kararı verilebilecek suçların kapsamının genişletilmesi, yani erişimin engellenmesi yönteminin daha çok suç için uygulanması yönünde öneriler verilmiş ve bu önerilerinin kabul edilmemesi nedeniyle "*Türk Ceza Kanununun 302. maddesinde yer alan Türkiye'nin bölünmesini haritalarla internet ortamında yayma suçu ile Anayasanın 174. maddesindeki İnkılap Kanunlarının korunmasına ilişkin olmak üzere bu suçların da aynı tasarının diğer sayılan suçlarına eklenmesi gerektiği*" yönünde karşı oy kullanılmıştır. 5651 sayılı Kanun'daki erişimin engellenmesi uygulamasının kapsamının genişletilmesi için önerge verenlerin, daha çok siteme erişimin engellenmesini isteyenlerin bugün bu tasarı için "sansür" kelimesini telaffuz edebilmeleri tam bir çelişkidir.

Bilişim ve haberleşme teknolojileri ürünleri ile internet kullanımı, bir yandan da toplumun en temel ihtiyaçlarından birisi olan haberleşme hak ve hürriyetinin kullanımına, diğer yandan da kişinin dokunulmazlığı ve maddi ve manevi varlığının korunmasına, özel hayatın gizliliğine ve kişisel verilerin korunmasına, düşünce ve kanaat hürriyeti ile düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetine ilişkin bulunmaktadır.

Anayasa'nın **kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığını** güvence altına alan 17'nci maddesi uyarınca, "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.*" **Özel hayatın gizliliği ve korunması** güvence altına alan 20'nci maddesi uyarınca, "*Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar.*" Anayasa'da temel haklar arasında bu iki maddeden sonra düzenlenmiştir. Anayasa'nın **haberleşme hürriyetini** güvence altına alan 22'nci maddesi uyarınca da "*Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.*" Anayasa'nın 25'inci maddesi uyarınca "*Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir.*" Anayasa'nın 26'ncı maddesiyle de **düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti** güvence altına alınmış olup, "*Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar.*" **Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlandırılacağı haller arasında ise; başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının korunması** halleri de vardır. Anayasa'nın bu sistematigi içerisinde, haberleşme hürriyeti de dâhil, söz konusu temel hak ve özgürlüklerin sınırı, başkalarının hak ve özgürlükleri ile özel hayatın ve aile hayatının korunmasıdır. Hazırlanan bu tasarı ile Anayasa'nın öncelikli olarak koruma altına aldığı, özel hayatın ve aile hayatının korunması ile kişilik haklarının korunması amacıyla gereken kanuni düzenlemeler sağlanmış olmaktadır.

Diğer taraftan, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İkinci Kısım Dokuzuncu Bölümünde “Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar” düzenlenmiş olup, 132'nci maddesinde “haberleşmenin gizliliğini ihlal”, 134'üncü maddesinde de “özel hayatın gizliliğini ihlal” suçları cezai yaptırıma bağlanmıştır. Ancak, bu güvenceler, özellikle içerik ve yer sağlayıcıların yurt dışında bulunması halinde, faile ulaşılabilmesi, suçun takibinin yapılabilmesi ve failin cezalandırılabilmesi güçlüğü riskini ortadan kaldırmamaktadır. Bu nedenle, bu suçlar ve kişilik haklarına yönelik ihlaller nedeniyle, telafisi sonradan giderilemeyecek mağduriyetlerin önlenmesi amaçlanmıştır. İçeriğin yayından çıkartılması ve erişimin engellenmesi karar ve uygulamaları hâkim kararını gerektirdiği gibi, hukuki niteliği itibarıyla birer tedbir kararlarıdır. Bu yönüyle, itirazı, değiştirilmesi ve kaldırılması da mümkündür. Anayasa'nın söz konusu hükümlerinin bir gereği olan bu düzenlemelerin “sansür” olarak nitelendirilmesi de doğru değildir.

Bu genel açıklamalardan sonra, tasarıdaki bazı maddelerle ilgili kısa bir bilgi verilmesinde de fayda görülmektedir:

MADDE 85- Değişiklik öngörülen hususlar, 5651 sayılı Kanun'un “Tanımlar” başlıklı 2'nci maddesine ilişkindir. Bu madde ile esasında Kanunda yer almakla birlikte, tanımına yer verilmemiş bulunan “Erişimin engellenmesi” ve “İçeriğin yayından çıkartılması” tanımları yapılmakta; bunlara ilave olarak Tasarı ile 5651 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen “Birlik”, “URL adresi” ve “Uyarı yöntemi” kavramlarının tanımlarına yer verilmektedir.

MADDE 86- Fıkra ilavesi öngörülen 3'üncü maddenin başlığı “Bilgilendirme yükümlülüğü” olup, maddenin ilk fıkrası “İçerik, yer ve erişim sağlayıcıları, yönetmelikle belirlenen esas ve usuller çerçevesinde tanıtıcı bilgilerini kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ulaşabileceği şekilde ve güncel olarak bulundurmamakla yükümlüdür.” hükmünü içermektedir. Eklenen fıkra ile içerik, yer ve erişim sağlayıcılara yönelik bildirimler, kendi bildirdikleri elektronik iletişim adresleri üzerinden yapılabilecektir. İletişim teknolojilerinin getirdiği hız ve internetteki bir bilginin yayılma süresi göz önüne alındığında, mağdurunun içeriğin yayından çıkartılmasına yönelik taleplerinin de bir an önce iletebilmesi ihtiyacı kaçınılmaz olmaktadır.

MADDE 87- 5809 sayılı Kanun'un 59'uncu maddesinde mevcut bulunan bir yetkinin, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından da kullanılabilmesine, içerik sağlayıcılarının da faaliyetlerini denetime hazır bir şekilde sürdürmesine ilişkindir.

MADDE 88- Yer sağlayıcılarınca **trafik bilgilerinin saklanması** yükümlülüğü getirilmiştir. 5651 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca, erişim sağlayıcı “*sağladığı hizmetlere ilişkin, yönetmelikte belirtilen trafik bilgilerini altı aydan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere yönetmelikte belirlenecek süre kadar saklamakla*” yükümlü tutulmuş olup, yer sağlayıcılar için getirilen bu yükümlülükle de bu maddeye paralel olarak yönetmelikle düzenlenecek bir zaman aralığına yer verilmiştir. Esasında, İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 7'inci maddesinde bu yükümlülük aynen “*yer sağlayıcı trafik bilgisini altı ay saklamakla, bu bilgilerin doğruluğunu, bütünlüğünü oluşturan verilerin dosya bütünlük değerlerini zaman damgası ile*

birlikte saklamak ve gizliliğini temin etmekle,” denilmek suretiyle altı ay olarak düzenlenmiş bulunmaktadır.

Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de **ses hizmetlerine ilişkin trafik bilgileri** belirli sürelerle saklanmaktadır. Bu madde uyarınca saklanacak olan **içerik bilgisi değil, trafik bilgisidir**. Trafik bilgisi, IP numaralarının **hangi tarih ve saatte** irtibat kurduklarına ilişkin bilgidir, herhangi bir şekilde içerik verisi bulundurmamaktadır. Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 2006/24/EC Sayılı Direktifin 6’ncı maddesi üye ülkelere telefon ve internet haberleşmesiyle ilgili olarak trafik verilerini **altı aydan az olmayacak ve iki yıldan fazla olmayacak şekilde** saklama imkânı vermekte ve azami veri saklama süresinin sınırlı bir süre daha uzatılabileceği öngörülmektedir.

MADDE 89- Erişim sağlayıcılara alternatif erişim yöntemlerini engelleme ve Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’na talep edilen bilgileri sunma yükümlülüğü getirilmektedir. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’nun, 5809 sayılı Kanun’un 59’uncu maddesinde düzenlenen çok geniş yetkileri esasında birer işletmeci olan erişim sağlayıcıları da kapsamaktadır. Getirilen düzenleme esasında anılan maddede mevcut bulunan yetkinin Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından da kullanılabilmesine ilişkindir.

MADDE 90- Erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasını sağlamak üzere, özel hukuk tüzel kişiliğini haiz **Erişim Sağlayıcılar Birliği** kurulmaktadır.

Erişim sağlayıcılar birliği, erişimi engelleme konusunda tek merkez olarak düşünülmüştür. Birlik, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yetkilendirilen tüm internet servis sağlayıcıları ile internet erişim hizmeti veren diğer işletmecilerin katılımıyla oluşan ve koordinasyonu sağlayan bir kuruluştur. İnternet servis sağlayıcılarının faaliyetlerini sürdürebilmeleri için, erişim sağlayıcılar birliğine üye olmaları gerekmektedir. Birliğin faaliyetini sürdürmesi için gerekli tüm yazılım ve donanım erişim sağlayıcıların kendileri tarafından karşılanacaktır. **Erişim engelleme fonksiyonu benzer yapıya İngiltere’de “Internet Watch Foundation (IWF)” örnek verilebilir.** Almanya ve İrlanda’da internet servis sağlayıcıların kurduğu ve işlettiği ihbar merkezleri mevcut olup, çocuk pornosu kapsamında çalışmalar yürütmektedirler.

MADDE 91- İnternet toplu kullanım sağlayıcılara yönelik olarak, kullanıma ilişkin erişim kayıtlarının tutulması; ticari amaçla toplu kullanım sağlayıcılara yönelik olarak da ailenin ve çocukların korunması, suçun önlenmesi ve suçluların tespiti kapsamında yönetmelikle yükümlülükler getirilmesi öngörülmektedir. Bu konuyu düzenleyen İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik mevcuttur.

MADDE 92- Erişimin engellenmesi kararının, amacı gerçekleştirecek nitelikte görülürse belirli bir süreyle sınırlı olarak da verilebilmesine imkân sağlanmış ve yer ve erişim sağlayıcılara yönelik hapis cezaları adli para cezası olarak değiştirilmiştir.

MADDE 93- Kişilik haklarının korunmasına yönelik olarak, içeriğin yayından çıkarılması ve cevap hakkına ilişkin 9’uncu madde, içeriğin yayından çıkartılması ve erişimin engellenmesi olarak yeniden düzenlenmektedir.

İnternet ortamında yapılan yayın nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler, bu içeriğin çıkarılması için **içerik sağlayıcısına ve/veya yer sağlayıcısına başvurarak içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebilecekleri gibi, doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini de isteyebileceklerdir.** Kişi eğer sulh ceza

hâkimine başvurmuşsa, hâkim bu başvuruyu **en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmadan karara bağlayacak** ve erişim engelleme kararını erişim sağlayıcılar birliğine gönderecektir. Birlik de **dört saat içinde gereğini yerine getirecektir**. Madde uyarınca, hâkim, öncelikle kişilik hakkı ihlalinin gerçekleştiği yayının **URL adresine erişimin engellenmesine** karar verebilir. Bu madde kapsamındaki erişimin engellenmesi kararları **esas olarak yalnızca hak ihlalinin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak içeriğe erişimin engellenmesi** şeklinde olacaktır. Hâkimin verdiği erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlâline ilişkin yayının veya aynı mahiyetteki yayınların başka internet adreslerinde de yayınlanması durumunda **ilgili kişi tarafından Birliğe müracaat edilmesi hâlinde** mevcut karar bu adresler için de uygulanabilecektir.

Bu düzenlemede kişilik haklarının yargı kararıyla korunmasına yöneliktir. Mevcut düzenlemeler nedeniyle, internet ortamında kişilik hak ihlalleri sıklıkla yaşanabilmekte ve içeriğin yayından çıkartılmasının çok uzun bir süreç alması nedeniyle, ihlal uzunca bir süre devam etmek durumuna kalmaktadır. Bu durum da, telafisi sonradan giderilemeyecek mağduriyetlere yol açabilmektedir.

MADDE 94- Anayasal güvence altına alınmış bulunan **özel hayatın gizliliğini** korumaya yönelik hükümler getirilmektedir. Buna göre, internette yapılan yayın içeriği nedeniyle, özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini düşünen kişiler, iddialarına ilişkin **açıklama ve yayının tam URL adresi ve kimlik bilgilerini** ispatlayacak bilgiler ile **Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına başvurarak**, içeriğe erişimin engellenmesi **tedbirinin** uygulanmasını isteyebileceklerdir. Bu durumda Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı talebi hemen Erişim Sağlayıcılar Birliğine bildirecek, **Birlik de dört saat içinde gereğini yerine getirecektir**. Başvuru sahibi **aynı zamanda yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkimine başvurarak** hâkim kararı almak durumundadır. Hâkim gerekli değerlendirmeleri yaptıktan sonra **kararını kırk sekiz saat içinde doğrudan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına** gönderecektir, aksi durumda erişimin engellenmesi tedbiri kendiliğinden ortadan kalkacaktır. **Özel hayatın gizliliğinin korunması konusunda gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda Telekomünikasyon İletişim Başkanı tarafından erişim engellemesi de yapılabilecektir**. Bu kararlara karşı **sulh ceza mahkemesine** itiraz edilebilir.

MADDE 95- Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın görevleri yeniden düzenlenmiştir. Görevleri arasına, internetin güvenli kullanımını sağlamaya ve bilişim şuurunu geliştirmeye yönelik çalışmalar da eklenmiştir.

İnternet Geliştirme Kurulu'nun etkinliği sağlanmaktadır. Bu Kurulun internetin yaygınlaştırılması, geliştirilmesi, yaygın ve güvenli kullanılması gibi konulardaki önerileri ile ilgili olarak Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın gerekli her türlü tedbir veya kararları alacağı düzenlenmektedir.

Ulusal siber güvenliğin sağlanmasına yönelik olarak, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın siber saldırıların tespiti ve önlenmesi konusunda önemli görevler yüklenmektedir. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na bu konuda içerik, yer, erişim sağlayıcılar ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla koordinasyon sağlamak, gerekli tedbirleri aldirmek ve ihtiyaç duyulan çalışmaları yapmak görevi verilmektedir.

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na üstlendiği görevlerle ilgili araştırma ve geliştirme merkezleri kurabilme imkânı tanınmaktadır.

MADDE 96- Yer, erişim ve erişim sağlayıcıların olduğu gibi, toplu kullanım sağlayıcıların yükümlülüklerinin de yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

MADDE 97- Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın kanunlarla verilen görevlerinin ifasında geçici görevli kamu personeli çalıştırılabilmesine imkân sağlanmaktadır.

4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca, Telekomünikasyon İletişim Başkanı ve Başkanlık personeli için soruşturma izni vermeye yetkili merciler açıkça düzenlenmektedir. Başkanlık personeli için de Başkanlığın bağlı bulunduğu Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu personeli için soruşturma izni vermeye yetkili makam olan Kurul Başkanının soruşturma izni vermeye yetkili olduğu açıklığa kavuşturulmaktadır.

MADDE 98- Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın kanunlarla verilen ilave görevlerinin ifasında ihtiyaç duyacağı kadrolara kavuşması sağlanmaktadır.

MADDE 99- Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nca özel bilgi ve ihtisas gerektiren konularda sayısı yetmiş beşi geçmemek üzere Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulacak hizmet sözleşmesi esaslarına göre sözleşmeli personel çalıştırılabilmesine imkân sağlanmaktadır.

MADDE 100- Erişim Sağlayıcılar Birliğinin kuruluşuna ilişkin geçici hükümler düzenlenmektedir.

MADDE 102- Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'na siber güvenlik ile ilgili çok önemli görevler verilmektedir.

MADDE 103- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'na, siber güvenlik ve internet alan adları konularında Bakanlar Kurulu, Bakanlık ve/veya Siber Güvenlik Kurulu tarafından verilen görevleri Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı veya diğer birimleri marifetiyle yerine getirmek görevi verilmektedir.

MADDE 104- Kişinin bilgisi ve rızası dışında işletmeci veya adına iş yapan temsilcisi tarafından abonelik tesisi veya işlemi veya elektronik kimlik bilgisini haiz cihazların kayıt işlemi yapılamayacağı ve gerçeğe aykırı evrak düzenlemek veya değiştirmek suretiyle kişinin bilgi ve rızası dışında tesis edilmiş olan aboneliklerin kullanılmayacağı düzenlenmektedir.

MADDE 106- Ulusal Siber Güvenlik Çalışmalarının Yürütülmesi, Yönetilmesi ve Koordinasyonuna İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan **Siber Güvenlik Kurulu**, kanuni dayanağa kavuşturulmakta, üyeleri, görevleri ve teşkilatına ilişkin hususlar belirtilmektedir.

Bu düşüncelerle, Kanun Teklifimizin, ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını dilerim.

Saygılarımla,